

a régi jó idők rajzából eleveníti fel, egy vonásnak már már elfelejtett emlékezetét. Az állatvilágnak itt velünk egy hártában lakó ezrei közül a mennyit mostanáig volt idő meghatározni, a virágok se-regéből mik kertben, mezőn, erdőben, vagy sírokon virágoznak, s egyéb növényeink is névszerint vannak felsorolva, hogy az ő jelenük emlékezte is fenmaradhasson a mi jelenünkkel együtt. Állat fajok, virág családok is élnek — halnak.

Majd tájleírás alakjában Debreczennek, mint a magyar alföld nagy városának rajza következik, mely általános bemutatás után a közelet minden alkotó elemének egyenkint részletesen történő leírásával találkozunk.

A törvényhatóság, élet jelene minden ízében fel van tárva.

A népszerűség előbb a statisztikai adatok világánál, később jellemének megismeretése által van bemutatva. Ez a jellemrajz társadalmi alakok, beszéd, népviselet, lakhely, táplálkozás, népszokások leírásából áll, itt ott életképek színjátékai által tarkítva.

Majd a debreczeni kevés számú egyház, és a sok iskola szellemi, és anyagi ügyeire vonatkozó leírásokat olvassuk, mi ket a talán mindenkit egyaránt érdeklő irodalmi tevékenység 2—3 százados múltjának, s jelenének rajza követ, melyben körvonalozva vannak a XVI-ik század irodalmi küzdései, mikben Debreczen oly sok termékkel vett részt, azon század közönségének Debreczenből kikérült kedvelt olvasmányai a „szép” s „igen szép” historikák, Debreczennek a XVII-ik században még fokozódott irodalmi jelentősége, a XVIII-ik századból a „debreczeni kör” a „debreczeni gramatika” Földi, Fazekas, Csokonai stb., az „Arkádiai pü” s a XIX-ik században élt és élő debreczeni írónak mostanig terjedő irodalmi tevékenysége.

Nyomban ezután „A színészet története Debreczenben” következik, mely „a nemzeti nyelv és magyar érzések pallérozásán szolgáló institutum” debreczeni szereplését, jó és balsorsát 1798 től maig adja elő.

Miután még a könyvtárak kincseiről egy szakasz-rész tájékoztató adatait tudomásul vettük; a gazdaság azon törzsköcs ügyéhez jutottunk, mely Debreczenben a mezőgazdaságot, kertészet, állattenyésztés, vadtenyésztés, és erdőgazdaság ágazataira oszlik.

Hogy fejlődnek ki a mai birtokviszonyok, a testületi, és magánbirtok mily nagy, mily minőségű, mit terem, hogy fejlődje, a mezőgazdasági munkát mennyiben végzi Debreczenben emberi erő, mennyiben gép; a kertészkedésnek hány fajtával találkozunk e városban, az állattenyésztés mily fontos tényezője Debreczen vagyonságának, hogy áll itt a ló, szarvasmarha, juh, sertésenyésztés.

Mennyi erdő van Debreczen határában micsoda faemek élnek abban, hogy kezelik, miként használják az erdő fáját, a fa termését, részletesen elő van adva a „Gazdaság” czime alatt.

Az ipar, kereskedelem, forgalom, közlekedés adatainak megismerése közben pedig tudomást szerezhetünk arról, hogy azokat az alapokat — melyeken Debreczen közgazdasági, különösen ipari, és kereskedelmi jelentősége századokon át nyugodott, mint ingatta me a villany és gőz, ennek közlekedési és forgalmi tényező gyanánt történő alkalmazása, mennyit vesz Debreczen, akár a forgalom mai viszonyok közt természetes decentralizációja, akár a hazai kereskedelmi politika azon törekvései miatt, mely a fővárosban akar egyetlen központot létrehozni, mily nyomok mutatják Debreczen ipari, és kereskedelmi életében, hogy az üzleti verseny szabadosága itt köztünk is tör ront, sat.

Ezen nagyfontosságú dolgok megismeretése után Debreczen külső, s belső utjainak, a közegészségi állapotnak, s az itt székelő állami hivatalnokok leírását találjuk.

Végül egy rész Debreczen történetét adja elő, előbb megemlékezve a történet irás előtti időről, s ezen idők közszer szám maradványairól, később leírja e városnak a haza sorsával szoros kapcsolatban állott életét, örömét, viszontagságait, az Árpád-házi királyainktól kezdve a legújabb időkig.

Mindezt Debreczen város egyetemes leírása három füzében tartalmazza.

A könyvhöz a város térképe s három graphikus tábla van mellékelve, miken kívül még néhány fametszévényei, s könyvomatú díszel is találkozunk e mű hosszu folymában.

Szombati számunkban e könyv ismertetésére még visszatérünk.

A hadsereg. Mint Bécsből jelentik, a mindkét részen levő honvédelmi miniszteriumokkal egyetértőleg a közös hadügy-miniszterium részéről az új hadsereg szervezett keresztülvittele érdekében minden intézkedés megtétetik a hadkiegészítő kerületek új beosztására, úgy hogy az erre vonatkozó rendeletek a közigazgatási hatóságoknak legkésőbb a folyó év végeig meg fognak küldethetni. Időközben az új területi beosztásnak megfelelő csapat elhelyezések fogantatottak. Mig az új szervezés egész gépezete minden fennakadás nélkül teljes összeségében aktiválthatatik, a jelenlegi szervezet illetve csapatbeosztás önként érhetőleg épségben marad.

A triestli Irredenta. Azok az események, a melyek a legközelebb lejárt szótak Triestben, a több helyről demontált értesítések dacára is, különösen pedig az olasz konzulátus elleni demonstrációk nagyon is oda juttatták a dolgot, hogy a merénylet a nemzetközi tárgyalások alapjául szolgált volna. Ezt bizonyítja a külügyminiszterium hivatalos közlönye, hogy a Triestben előfordult események úgy az osztrák-magyar, mint pedig a római kormányok között komoly megbeszélés tárgyul szolgáltak; a nevezett lap ama megnyugtató biztatással áll elő, hogy legalább az olasz kormány egyáltalán semmiféle panaszt sem emelt, és hogy mindkét rész arra irányozta törekvését, hogy a helyi érdekű ügy, ne nyerjen nemzetközögi jelleget.

Építkezések Debreczenben 1882-ben.

Sz. kir. Debreczen város területén ez évben nagyobb új építkezés kevés történt. Legfontosabb a nagy közönségre nézve, hogy befejezéséhez közeledik a Steindl Imre budapesti műépítész és műegyetemi tanár által tervezett nagyvárosi szálloda és vígadó építése, mely egyike leend a vidék legszebb épületeinek az országban s messze kimagaslik izlés tekintetében minden más itteni városi épület fölött. — A redout terem — mely a folyosókon kívül 100 □ öl terület foglal el — megiepi a belépet s a kivétel általában dícséret és magasztalás tárgya úgy a közönség mint a szakértők részéről.

A gazdasági tanintézet — mely Gersler Kálmán budapesti műépítész terve szerint szintén a város által építetik, — ez év május havának utólján kezdetet meg s ez évben tető alá kerül. Ha diszre — ami magától értődik — nem fog is versenyezni az előbbivel, de mint tanintézet a helyiségek helyes csoportosítása s a berendezés czél szerűsége által az építész mély tanulmányozásáról tesz bizonyosságot.

Felemlítésre méltó, miszerint ez évben a múltan épületeken is oly sok csinosítás történt, hogy egy évtizeden át nem találkoztunk annyival. Főutczánk — mely az asphaljt járda készítés s a ref. kistemplom környékén tett építkezés tekintetében most is az évek előtinek hasonmása, — az épületeken tett homlokzati átalakítások s újítások által egészen átváltozott. Kár hogy egyesek nem akarnak megbarátkozni sem a szépités, sem az új építkezés eszméjével, s a régi Debreczenre emlékeztető avult és egészengetlen házaeskaikat szent kegyelettel tatarozzák a városban megforduló vendégek gyönyörködtetésére.

A jelenben szokottnál nagyobb mérvű épület javítások és kisebb mérvű építkezésekre — következő építési engedélyek adtak ki.

Aron Miksa piacz u. 1714 sz. földsz. lakháza (építész Tódr József.) Borbély Sámuel darabos u. 1002 sz. udv. laképültre. Borsányi Viktor nagy-várad u. 2227 sz. utcz. lakháza (ép. mester Nagy János.) Báthori Gábor varga u. 2181 sz. udv. lakháza (kóm. m. Nagyházi János.) Bacsó Balint fűvűszkert u. 1084 sz. utcz. lakháza (ép. m. Horváth János.) Boldog István faragó u. 493. sz. utcz. lakháza (ép. m. Erdei Mihály.) Csizmadia társulat csapó u. 323 sz. áruló helyiségre. Ref. Egyház czegléd u. 2569 sz. leánynevelő intézetre. (Építész Fodor József.) Debreczeni Sándor kis-uj u. 1721 udv. laképültre (kóm. m. Nagyházi János.) Deák József kis-szapponas u. 410 utczai told. épültre (ép. m. ifj. Barsay Miklós.) Fa-

ragó Mihály p. fia u. 834 sz. udv. épültre (kóm. m. Nagyházi János.) Gál Ferenc késes u. 3572 sz. utczai lakháza. Hanke Leó Teleki u. 2173. sz. udv. laképültre (ép. mester Szathmáry Péter.) Herman Mátyás szarvas-piacz 2914 sz. utczai lakháza. (ács m. Pető György.) Joó István nagy-uj u. 1701 sz. utczai lakháza. (ép. m. Szathmáry Péter.) Kovács Ferenc kis p. fia u. 754 sz. utczai lakháza (kóm. Pátaky Sándor.) Kardos Kálmán rózsater 16 sz. udv. laképültre (ép. Fodor József.) Kerékjártó József kis czegléd u. 155 sz. utcz. told. épültre (ácsm. Kerékjártó József.) Kaia Albert nő nagyvárud u. 2088 sz. udv. lakháza (ép. m. Szombathy András) Kereki György késes u. 3448 sz. udv. lakháza. Liptai Miklós kis csapó u. 385 sz. udv. lakháza (ép. m. ifj. Barsay Miklós.) László István csillag u. 2677 sz. (kóm. m. Budán János.) Nagy András kakas u. 505. sz. utczai lakháza (kóm. m. Pesty János.) Nagy János árunk u. 674. sz. utcz. lakháza. Petrovics István varga u. 2230. sz. utcz. lakháza (kóm. m. Varró György) Pap György czegléd u. 43. sz. nyári ebédlő helyiségre (ép. Fodor József.) Szikszay Lajos n. p. fia u. 836. sz. udv. laképültre (ép. Szikszay Lajos) Szombathy Lajos nagy csapó utca 279. sz. utcz. lakháza. Taufler József kadas u. 1889. sz. ténypképzési műteremre (kóm. m. Lengyel István.) Veisz József várad n. 2097. sz. udv. lakháza, (ép. Fodor József.) Varga János Faragó u. 484. sz. utcz. lakháza (kóm. m. Nagy Sándor.) Varga Ferenc iskola u. 2075 sz. utcz. lakháza. (ép. m. Varga F.) Zelizy Dániel piacz u. 1899. sz. udv. lakháza (ép. Tóth Béla.) takarékpénztár piacz u. 1898. sz. udv. ebédlő teremre. (ép. Szikszay Lajos.)

A fentebb elősorolt építkezéseken kívül felemlítendő még, hogy a város területén a megállapított csatorna tervezet és tojásdad keresztelvény szerint ez évben 430 folyóméter új csatorna épített s a u gabonavásártéren nagy mérvű planirozások egybekapcsolásával 6 méter szélességgel 600 fmtr kö ut fejeztetett be, ezenkívül az utczák szépitése czéljából a tavasszal több fa ültetmény létesítették. —

Mint a város közönségére s általában a faiparra és kereskedelemre fontos tényező megemlítendő végre a Guth erdősegre vezetó keskenynyomú gőzmozdonyu iparvasutnak létesítése, mely 24 kilométer hosszúsággal bir s építése ez év elején kezdetet meg és julius hó 17-én nyitott meg a forgalom számára. A vasut kizárólag a fának könnyebb és olcsóbb beszállíthatása czéljából 12—15 évi időtartamra vállalkozók által építették ki s személyszállítással nem foglalkozik.

Közel áll a megvalósuláshoz egy telephon vonal létesítése is, mely a gazdasági tanintézet külső épületeit (földmivesiskola) kötendő össze a belső igazgatósági épülettel s hossza körülbelül 2500 folyóméter leend.

Az országos dalárünnepély.

A debreczeni országos dalárünnepélyre utazó dalár, művész s más vendégek részére minden vasuti igazgatóság és a cs. k. szab. Dunagőzhajóársaság is ariszalítási kedvezményt engedélyezett, kivéve az alföldi füméi vasut igazgatóságát, mely s emmiféle kedvezmény adására nem érezte magát hajlandónak szemben egy ily nemzeti és kulturális ünneppélylyel!

A debreczeni dalversenyben a következő dalegyletek fognak résztvenni: a békéscsabai, a kolozsvári dalkör, a kolozsvári polgári dalegylet, a losonci dalegylet, a miskolci dalegylet, a marosvásárhelyi dalkör, a pécsi dalárda, a posti nemzeti dalkör, a rimaszombati dalárda, a szegedi polgári dalárda, a szegedi dalárda s a szentesi dalegylet és az ungvári dalárda.

A fentiekben kívül résztint mint közreműködők, résztint pedig képviselőleg a következő tagedyletek vesznek részt az ünneppélyben, ugymint: az apathini, arabi, budai, budai zeneakadémia, balassagyarmati, czeglédi, debreczeni, győri, h.-m.-vásárhelyi, h.-bűszörményi, huszti, Harmonia-társulat, jászberényi, losonci zene s dalkör, mohácsi, nagykőrösi, nagymihályi, nemzeti zenede, nagy-beckerekai, nagyszombeni, országos tanáregylet, pankotai, szamosújvári, sárospataki, spronnyi, s.-a.-ujhelyi, tordai ungvári, zeneművészek segélyegylete s a zombori tagedyletek. Összesen 45 tagedylet mintegy 8—900 taggal. Mindehhez hozzá jöven még az irodalom, a saj-

tó és művészet képviselői, a hivatalos vendégek száma meghaladja az 1000-et.

Oly szám s a versenyző egyletek oly kiváló névsora, mely még egy országos dalárünnepélyen sem fordult elő.

A Lédeczy Sándor által a debreczeni országos dalversenyre felajánlott 7-dik díj: egy 4 oktávás hordozható kisebbített zongora, már elkészült, és az ép oly eredeti kidolgozása, mint izléses kiállítás sikerült műdarab még néhány napig kitéve a hatvani utczai mútárban. — Ugyanott látható ama pompás angol gépezetű hangversenyzongora is, melyet Lédeczy S. a debreceni díszhangverseny használatára sziveskedett felajánlani.

A debreceni országos ünneppélyre lelközött tagedyletek, meghívott vendégek és művészek részére a névre szóló egyesületi hivatalos igazoló meghívók, valamint az utazási ariszalítási vasutizgatósági igazolványok, ugyszintén a debreceni szállás- és podgyászjegyek szétküldése kezdetüket vették a debreceni rendezési főiroda által s így f. hó 12—13-ig minden tagedylet s meghívott vendég azok birtokában leend.

A vasuti igazolványok az illető államokon úgy menet, mint jövet a pénztárnaknál lebélyegezendők.

A uely vasuti vagy gőzhajói vonalakra nem küldetik külön vasuti igazgatósági igazolvány: az azokon utazóknak elégséges csak az egyesületi igazoló meghívók felmutatása.

Ilyen vonalak a következők: az osztrák államvasutak, a pécsi-barsai vonal, a Duna-gőzhajózási vonal.

UJDONSÁGOK.

Gyűlés. Az országos dalárünnepély rendező nagybizottsága f. hó 13-án, vasárnap d. e. 11 órakor a városház nagytermében gyűlést tart, melyre a bizottság tagjai tisztelettel meghívottak. Lengyel Imre, elnök.

Debreczen leírását ma d. u. 4 órakor adták át az írók a hatóságoknak. (Az átadásról „Legújabb” rovatunkban van szó.) E mű megjelenése ma az ünnepelés esemény városunkban. Fentebb egy rövidke ismertetést közlünk róla, de vissza fogunk még rá térni többször is.

A füméi kirándulásra a közel, sőt a távoli vidékekről is érkeztek a jelentkezők; így Jászberény, Turkeve, Éleád, Szoboszló, Földes községekből iparosok és kereskedők, Nagyváradról pedig eddigé mintegy harminczan szintén beküldték a résztvételi díjat. Maga Debreczen városból nagyszámban lesznek különösen az ünnepi iparosok és kereskedők. Felemlítjük még, hogy sokan nejeikkel együtt vesznek részt a kirándulásban; eddigé mintegy 22 nő van a kirándulók csoportjában.

Indulnak! T. i. aikalmi lapok a dalárünnepély s a természetvizsgálók gyűlése alkalmára. Tudtukkal négy lap van eddigéle tervben.

Törvényszék előtt. Egyik helybeli nem politikai tartalmu hetilap közleményei miatt a kir. ügyesség vádjára tartatott meg a tárgyalás. Vadoiva voltak első sorban Szathmári Karoly, mint szerző s Tóth Kálmán mint a kérdéses cikkek megjelenése idejében szerkesztője ama lapnak. A bíróság következőleg alkult, einők: Szics István, birak: Ujvári Mócsi, ügyező Kovács Gyula, közváltó: Kémeri kir. ügyész. Kémeri azon az alapon kéri vádlottakat elítéltetni, mert egy kauzeió nélküli lapban politikai tartalmu cikkek megjelenésében részesek Tóth Kálmán, mint szerkesztő Szathmári, mint szerző. Hogy a vád alapját képező cikkek csakugyan politikai tartalmuak, azt bizonyítják a felhívott szakértők: Urvary Lajos, Hindy Árpád, Szana Tamás, Vadnai Karoly és Keszler József hírlapírók. Szathmári Karoly ezzel szemben azt mondja, hogy a kérdéses cikkek ő írta bár, de nem politikai természetűek, hanem társadalmi szempontból, ha politikai akart volna, úgy, mint a függetlenségi elvek híve talált volna tért a párt közlönyeiben. Kéri felmentését. A másodrendű vádlott tisztán arra szorítozik, hogy neki semmi köze az ügyhöz. Szintén felmentését kéri. A királyi ügyész némi megjegyzések után elítéltetését kéri a vádlottaknak. Még elsőrendű vádlott ismétli felmentésére iránti kérelmét, mire a törvényszék tagjai visszavonulván, egy negyed óra mulva Szics István mint elnök kihirdeti a törvényszék

ítéletét, melynek értelmében Tóth Kálmán vádlott ellenben közzellen elkövetett vétségára, s 50 frt perkbetét esetén 5 nap fés végül az ítéletnek után azon lapban, mczikkek megjelentek, alatti közzétételére kösrendű vádlott, mint bezték.

Régészeti Béla hajdu-bűszörményi óskori ritka szép dísz és két középkori bronz Hajdu-Bűszörményből gyógyyszerész dr. Lócsy németi orvos közvbronzkardot ajándékozta. —

Névváltoztatás niszter a folyó év elszett névváltoztatások vással küldte meg, hogy az ott érdekelt, az illető anyakönyvet tésére iránt kellőképp tekesnek tartjuk főte névváltoztatások szárl felrugott 554-re.

Eszlári ügy nyadszor kell már iskott jelentést, de mid lehet előállani az ere nélkül a bíróságnak, az olyan hírekkel, a érkezett: Jelenleg a mozog, hogy illetékes h a l a d a s t emlegete letek azonban nem tud

Halálozás. Cseke Maria, vágaróje életének 75-etegeége következtet dogutnak hűt teleme a ref. egyház szertar utca 2449 szamu hazto tartando rövid ima ut sarkertben foguak örteini.

A jóból is nosan tapasztaljuk napokban. Most ma voina szükség esöre egyéb tekintetben, s den órában esik. Feltet ket is elrontja a roz

Dalarügy. A legújabb számban is vaslatot tesz a dalárü hangzik: 1-szor talált rendű 1-ső díjakat nyvőre a versenyestől, mire nézve talán el nészeti Közlöny” ez e mar többször említett dalárszövetség közpor Budapesten rendezen illett módozatát, s u gós díjak, amelyre c senyezhetnek, a mel 1-ső rendű 1-ső díjat

lyeken, habár csak né tonosan működőül rész darabokat hibátlanul díj azonban csak akk ha legalább két, a fel versenyző vállalkozik v e t k e z ő ü n n e p 2-szor. A dalárünnepé jakra csak oly egyletek a melyek már addig 1 leg 3 ik vagy pedig 2 nyertek s legalább kélyen közreműködtek s kellően begyakorolták. rendű díjakra is csak versenyezhessenek, a megelözhleg legalább gal fenállanak, kezdett állandó tagjaivá lettek bokat kielégítőleg begyelekezett, vagy csak jelenő egyletek egyálta ne becsajttasnak.

A világot postzetközi postairoda nem a világot postaforgalmán tika a postaforgalomba tölöl föl. 1879-ben az millió küldeményt kü

a művészet képviselői, a hivatalos ven-
k száma meghaladja az 1000-et.
Oly szám s a versenyző egyletek oly
névsora, mely még egy országos
népélyen sem fordult elő.

A Lédéczy Sándor által a debrece-
zi országos dalversenyre felajánlott 7-dik
egy 4 oktávás hordozható kisebbített
óra, már elkészült, és az ep oly ere-
kidolgozása, mint izléses kiállítás
litt műdarab még néhány napig ki-
a hatvani utcái műtárban.
—
uott látható ama pompás angol gé-
hangversenyzongora is, melyet Léd-
S. a debreceni díszhangverseny
átvitelére sziveskedett felajánlani.

A debreceni országos ünnepélyre ja-
zeti tag egyletek, meghívott vendé-
s művészek részére a névre szóló
nietli hivatalos igazoló meghívók, va-
az utazási árleszállítási vasutigaz-
gi igazolványok, ugyazintén a deb-
szállás- és podgyászjegyek székül-
kedeteket vették a debreceni rend-
bíróda által s így f. hó 12—13-ig
u tagegylet s meghívott vendég azok
aban leend.

A vasuti igazolványok az illető állo-
mgy menet, mint jövet a pénztá-
lebelyegezendők.

A mely vasuti vagy gőzhajói vona-
nem küldetik külön vasuti igazgatój
vány: az azokon utazóknak elége-
csak az egyesületi igazoló meghívók
atása.

Ilyen vonalak a következők: az oszt-
lamvasutak, a pécsi-bacsi vonal,
a-gőzhajózási vonal.

UJDONSÁGOK.

Gyüles. Az országos dalár-
pély rendező bizottsága f.
B-án, vasárnap d. e. 11 órákor
rosház nagytermében gyűlést
melyre a bizottság tagjai tisz-
el meghívattak. Lengyel Imre,

Debreczen leírását ma d. u. 4
adták át az írók a hatóságnak. (Az
ról „Legujabb” rovatunkban van
é mü megjelenése ma az örendetes
ny városunkban. Fentebb egy rövidke
etést közlünk róla, de vissza fogunk
a térti többször is.

A hűmei kirándulásra a közel,
tavoli vidékekről is érkeznek a je-
zők; így Jászberény, Turkeve, Élead,
zló, Földes községekből iparosok és
edők, Nagyváradról pedig eddigelé
y harminczan szintén beküldték a
teli díjat. Maga Debreczen városá-
gyszámban lesznek különösen az ö-
arosok és kereskedők. Felemlíjük
ogy sokan nejeikkel együtt vesznek
a kirándulásban; eddigelé mintegy
van a kirándulók csoportjában.

Indulnak! T. i. aikalmi lapok a
nepély s a természetvizsgálók gyü-
kalmara. Tudtukkal négy lap
dígélle tervben.

Törvényszék előtt. Egyik hely-
m politikai tartalmu hetilap közle-
miatt a kir. ügyészség vádjára ma
t meg a tárgyalás. Vadólvá voltak
ban S z a t h m á r i Karoly, mint
és Tóth Kálmán mint a kérdéses
k megjelenése idejében szerkesztője
puak. A bíróság következőleg ala-
nök: Szűcs István, bírák: Urvári,
jegyző Kovács Gyula, közzvölő:
kir. ügyész. Kémeri azon az ala-
ni vádlottakat elíteltetni, mert egy
nélküli lapban politikai tartalmu
megjelenésében részesek Tóth Kál-
mint szerkesztő Szathmári, mint
Hogy a vád alapját képező cik-
akugyan politikai tartalmuak, azt
tják a felhívott szakértők: Urvári
Hády Árpád, Szana Tamás, Vad-
oly és Keszler József hírlapírók.
ari Karoly ezzel szemben azt mondja,
kérdéses cikkeket ő írta bár, de
litikai természetűek, hanem társa-
szempontból, ha politikázi akart
gy, mint a függetlenségi elvek hivo-
ona tért a párt közlönyében. Kéri
ését. A másodrendű vádlott tisztán
bitkozik, hogy neki semmi köze
oz. Szintén felmentését kéri. A ki-
gyész némi megjegyzések után el-
ét kéri a vádlottaknak. Még első-
vdlott ismétli felmentését iránti
t, mire a törvényszék tagjai visz-
lván, egy negyed óra múlva Szűcs
mint elnök kihirdeti a törvényszék

ítéletét, melynek értelmében másodrendű
vdlott Tóth Kálmán felmentetik, elsőrendű
vdlott ellenben k ö z i n t é z k e d é s e k
ellen elkövetett vétség miatt egy havi fog-
ságra, s 50 frt perköltségre, nem fizet-
hetés esetén 5 nap folytatólagos fogházra,
és végül az ítéletnek jogerőre emelkedése
után azon lapban, melyben a panaszos
cikkek megjelentek, 100 frt bírság terhe
alatti közzétételre köteleztetik. Ugy el-
sörendű vádlott, mint a közzvölő felleb-
bezték.

Régészeti adományok. Ránky
Béla hajduböszörményi földbirtokos két
őskori ritka szép díszített agyagedényt
és két középkori bronzgyűrűt, ugyancsak
Hajdu-Böszörményből Ray Lajos odaváló
gyógyyszerész dr. Losonezy Almos h. b-
szörményi orvos közvetítésével egy őskori
bronzkardot ajándékozott a nemzeti muze-
umnak.

Névváltoztatások. A belügymi-
nister a folyó év első felében engedélye-
zett névváltoztatások jegyzékét oly felhí-
vással küldte meg a törvényhatóságoknak,
hogy az ott érdekelt névváltoztatásoknak
az illető anyakönyvekben való följegyez-
tetése iránt kellőkép intézkedjenek. Ér-
dekesnek tartjuk fölemlíteni, hogy ez a
névváltoztatások száma a mondott időig
teljességgel 554-re.

Eszlári ügy. Nem tudjuk, ha-
nyadszor kell már ismételnünk a megszo-
kott jelentést, de miután biztos hírrel nem
lehet előállni az eredmény kockázatása
nélkül a bíróságnak, megkell elégednünk
az olyan hírekkel, amik legújabbban is
érkeztek: Jelenleg a vizsgálat oly téren
mozog, hogy illetékes körökben bizto s
h a l a d á s t emlegetnek; közelebbi rész-
letek azonban nem tudhatók.

Halalozás. Özv. Nyilas Mihályné
szül. Cseke Maria, városunk ösmert pol-
garánéje életének 75-ik évében hosszas
betegsége következtében elhunyt, a bol-
dogulniak hűt tetemei hoinap, aug. 11-én
a ref. egyház szertartása szerint csóka
utca 2449 számú háztól a nagy templomban
tartandó rövid ima után a csegiedutczai
sírkertben foguak örök nyugalomra té-
tetni.

A jóból is megárt a sok. Saj-
nosan tapasztaljuk ezt a mostani esős
napokban. Most már egyáltalában nem
vona szükség esőre sem gazdasági, sem
egyéb tekintetben, s mégis csaknem min-
den órában esik. Félt, hogy ünnepélyein-
ket is elrontja a rossz időjárás.

Dalárügy. A „Zenészet Közlöny”
legújabb számban ismeretlen cikkező ja-
vaslatot tesz a dalárünnepélyre, mely így
hangzik: 1-ször találtassék mód, hogy 1-ső
rendű 1-ső díjakat nyert dalegyleteink jö-
vőre a versenyzéstől el ne maradjanak,
mire nézve talán el lehetne fogadni a „Zene-
szeti Közlöny” ez évi 15-ik számának
mar többször említett cikkében foglalt,
a dalárszövetség központi bizottsága által
Budapesten rendezendő hangversenyeket
illető módozatát, s nevezessék ez orszá-
gos díjnak, amelyre csak oly egyletek ve-
senyehetnek, a melyek dalárünnepélyi
1-ső rendű 1-ső díjat nyertek az ünnepé-
lyeken, habár csak néhány taggal is foly-
tonosan működül részt vettek és a közös
darabokat hibátlanul begyakorolták. Ezen
díj azonban csak akkor volna kiadandó,
ha legalább két, a feltételeknek megfelelő
versenyző vállalkozik, ellenben a kö-
vetkező ünnepélyre hagyandó.
2-ször. A dalárünnepélyi 1-ső rendű dí-
jakra csak oly egyletek versenyezhetnek,
a melyek már addig 1-ső rendű, 2-ik eset-
leg 3-ik vagy pedig 2-od rendű 1-ső díjat
nyertek s legalább két megelőző ünnepé-
lyen közreműködtek s a közös darabokat
kellően begyakorolták. 3 szor. A másod-
rendű díjakra is csak azok az egyletek
versenyezhetnek, a melyek az ünnepélyt
megelőzőleg legalább két év óta valóság-
gal fenállanak, kezdettől a dalárszövetség
állandó tagjaivá lettek és a közös dara-
bokat kielégítőleg begyakorolták. Ujjonnan
keletkezett, vagy csak szórványosan meg-
jelenő egyletek egyáltalában versenyzésre
ne becsjassanak.

A világ postája. A berni nem-
zetközi postairada nem rég tette közzé a
világ postaforgalmának 1879-iki statiszt-
ika a postaejegyterbe tartozó 25 államot
őlel föl. 1879-ben az egész világon 8280
millió küldeményt küldtek szét, ebben

4900 millió levelet és levelezőlapot, egy
napra tehát esik 13 millió. A többi 3380
millió küldemény nyomtatvány, áruminták,
üzleti papírok és hírlapok közt oszlik meg.
Európára, a legkisebb földrészre esik a
legtöbb küldemény, 5624 millió, azután
következik Amerika 2366 millióval, Ázsia
205 millióval, Ausztrália 73 millióval,
végre Afrika 12 millióval. Átlag minden
minden emberre (a világ népességét 1400
millióra számítva) 5.9 küldemény esik.
Németország a maga 1200 millió küldé-
ményével az elsőhelyek egyikét foglalja
elt Angliában 36.3, Svájcban 23.2, Hol-
landiában 16.8, Németországban 15.9 le-
vel és levelezőlap jut évenként egy em-
berre. Legkevesebbet leveleznek a szer-
bek, a bolgárok és a törökök, ezeknél át-
lag egy egész küldemény sem jut egy
emberre.

Nagy zivatar, zápor és jég volt
szombaton a Balatonpart több pontján.
Lellén fél óráig tartott a sebes zápor, 12
percig a jég, mely az eső dacára is el-
lepte a föld színét. A vihar Badacsony
és Fülöp felől a Balatonon két ponton
jött át Somogyba Boglár, Lelle határain
és Szemesnél.

Régészeti ásatások. A dr. Ró-
mer Flóris vezetése alatt megkezdett h-
börzörményi ásatások már eddig is igen
szép eredményre vezettek. A Nagy-Pród
pusztai halomnak déli oldalát már felásták.
Eddig egy pár régi köedény darabot, kö-
baltát, kalapácsot, egy bronz gyűrűt, két
kőfüllőgögt, könyvakéket találtak. Az ásatá-
sokban dr. Hampel József a m. nemzeti
muzeum öre is segítkezik.

Legujabb.

**Debreczen város egyetemes le-
írásának ünnepélyes átadása a vá-
rosi hatóság részére ma a dél után
4 ó r a k o r m e n t v é g b e , a
városháza nagytanácstermében. Ez
átadás egyszersmind a nagyszabásu
műnek az írói-kör részéről történt
hivatalos átadása volt. Jelen volt
az írói-körnek minden tagja, ki a
monographia megírásában szellemi
dolgozatával közreműködött, névsze-
rint dr. Z e l i z y Dániel, a monog-
raphia fíradhatlan szerkesztője, dr.
T ö r ö k József, a m. t. akadémia l. t.
S z a k s z ó Részó s a Theresianum
tanügyi vezetője, dr. P o p p e r A-
lajos orvos, az orvos gyógyszerész
egylet elnöke, H a r m a t h Ger-
gely, kath. gymn. igazgató, J o ó
István, a tanítóképezde igazgatója,
D o m o k o s Kálmán, gazd. inté-
zet igazgató, dr. K i r á l y Ferencz
a keresk. kamara titkára, B a l o g h
Ferencz, theológiai tanár, B é k é s s y
László, gazdasági tanintézeti tanár,
T ö r ö k Gábor gazd. tanintézeti ta-
nár, B a l o g h Mihály v. főmérn.,
dr. T e g z e Imre v. főorvos, —
T i k o s Imre, városi almérnök.**

A városi hatóságot képviselte:
Debreczen városa tanácsa, élén pol-
gármesterével S i m o n f f y Imr-
vel, továbbá a városi bizottsági ta-
gok közül számosan voltak jelen.
Végül pedig a debreczeni hírlap-
szerkesztők.

Dr. Z e l i z y Dániel a monog-
raphia szerkesztője, az elsorolt írói
kör testületének élén, kezében a
sajtó alól ímént kikerült monographia
egy díszesen kiállított példányával
a hatóság elé lépve, élénk színek-
ben ecseteli az írói-kör fíradhatlan
szorgalmát, igyekezetét, amely lehe-
tővé tette azt, hogy e nagyszabásu,
s e n e m b e n páratlan munka, arány-
lag oly rövid idő alatt elkészülhetett.
A beszédre a hatóság nevében a pol-
gármester — átvén a kész példányt
— rövid szavakban válaszolt. Meg-
köszönvén az érdemes írói testület
valóban kiválóan dícséretreméltó ügy-
buzgalmát, s kijelenté, hogy Deb-
reczen városa ezen ténye, hogy áldo-
zatkézsége folytán, monographiáját
létrehozni sikerült, fényes betűkkel
lesz felírva a város történetének lap-
jain. Ezzel a monographia hivata-
los átadásának ünnepélye véget ért.

Az országos népünnepre nagyban
folytak az előkészületek. A korcsolya-egy-
letek a városiigeti tó partján épült csarno-
kát most rendezik be az ezer tagu ren-
dező bizottság részére; ez lesz a hivatalos
helyiség. Ugyancsak itt lesz felállítva a
buffet is. A nyerepménytárgyak napról-
napra szaporodnak. — Az ezres nagybi-
zottságból alakult szűkebb körű bizottság
ma ülést tartott. Elhatározták, hogy a vi-
rosiigetet az ünnep reggelén hat órákor a
dunagőzhajózási társaság által felajánlott
kötelekkel egy darabon elzárják, hogy így
a jegyek ellenőrzése lehetségesé váljék.
— A mai ülést legérdekesebb határozata,
hogy a l e g s z e b b férfiak versenyénél
a nemzeti és népszínház művésznői lesznek
a bírálók, ha ugyan erre vállalkozni fog-
nak. Nem valószínű azonban, hogy a bírói
fiztetet ne vállalják el, már csak azért is,
hogy mint elsők tudják ki az ország leg-
szébb férfjai a női kiváncsiság bizonyára
győzni fog az esetleg felmerült kisebb
akadályokon.

Az afrikai felség.

— Csetevájo király, ő afrikai fel-
sége, augusztus 3-án reggel Plymouthba
érkezett s immár ama földre lépett, a hol
— mint az angol poémák éneklék — min-
den rabláncznak le kell kullania.

Hogy az exkirályiylal mégis némi
tekintetben hadi fogoly módjára bánták
arról feleljen a gyarmat-miniszterium ma-
gas politikája; mindenesetre azon lesznek
hogy lánczait megaranyozzák.

Mínt hogy óhajainak czejlja, a király-
nét látni, alkalmazkodott az európai il-
lemhez s 150 cm. kerületű termetét tábor-
noki egyenruhába kényseritette, a haját
megfésülte, a körmeit levágta.

Az uton Csetevájo először, mint más
közönséges halandó, tengeri betegségbe
esett, később azonban épen nem közönsé-
ges étvágyat fejtett ki, úgy, hogy ő és
kísérete Madeirától Londonig 350 kilog-
ramm bust fogyasztottak el; civilizáció
utján tett haladása hámulatos.

Csupán étkezés módjában maradt
meg hazaja egyszerű rendszere mellett,
mely egymást mellett különböző fogásokat
meg nem tűr. Egyiket a másik után, így
kivánja a zulu-szokás.

Ezért hát Csetevájo először marha-
bust eszik, még pedig mustar, bors és só
nélküli, azután boronyát és végül a le-
vest; hogy a fűszereket külön megeszi-e,
azt kideríteni a konjunkturális politika fel-
adata. Kedvencz italai a whiskey és a
champagnei. Kérdéseik alkalmával némi
intelligenciát és fehé fogakat hoz nap-
fényre, melyekért a londoni hölgyek iri-
gyelni fogják.

Emlék-lapok

az 1848/49-iki Magyar önvédelmi
haroz, Erdély- s bánáti hadjá-
rataiból.

(Töredék, egy munka alatt levő műből.)

Irta: Lévy Lajos, volt Bem-testőrtizedes.

Víz-aknától Piski-ig.

SZÁSZ-SEBESNÉL.

Ugyan mi a jó Isten esodája lehet
az megint? tanakodtunk egymás közt.

A sereg azonban ágyudőrej, sűrű
puska ropogás között haladt előre; kevés
idő múlva mi is azt vettük észre, hogy
a városba értünk.

Hát bizony a mint ott megtudták, a
a vitéz Axintye román alvezér tett egy
nagyobbszerű kísérletet a harcászathól,
hős seregével, de bizony! sehogy se si-
került az, mert az elől haladó, még vité-
zebb 11-ik honvéd zászlóalj, oly kemé-
nyen reájuk talált ijeszteni, hogy sokan
kéményekbe s más meg nem nevezhetlen
helyiségekbe voltak kénytelenek megvo-
nulni a futó harcsozok közül. Egy ké-
ményből szuronyhegygyel leinstált centa-
rió, vagy mi a manó, — mint beszélték,
annyira bekormozta szép fehére aba posztó
egyenruháját, hogy a foglyokat átvevő
honvéd őrnagy azonnal elbocsátá, azon
hibben lévén, hogy az illető kémény-
seprő! . . . .

SZÁSZ-VÁROSON.

Hogy mily lelkesedéssel, örömmel
fogadták a magyar sereget az ott lakó
magyar családok, — azt toll le nem ír-
hatja! Nem kell ott elszállásolni senkit,
az volt a magyar polgárság közül boldog,
kinek legalább egy pár honvéd juthatott.

Századunk a piacon szállásoltatott
el egy fővezér, szállása mellett eső szom-
széd emeletes házban.

Istenem! mily jól esett annyi törő-

dés után kissé pihenni s magunkat kénye-
lembe tenni. Hát midőn a nagy ebédőbe,
hol mindnyájan szállásolva valánk, benyi-
tott az élte delén levő nyájas házi úrnő,
gyönyörű két felnőtt leányával s az utána
nyomban jövő nő cselédekkel a hamar-
jában készített székely-gulyásost ezen sza-
vakkal tette le az asztalra: egyenek
lelkem! tudom hogy nem volt ma meleg
étel a szájukban; — nem bizony! fele-
lénk egyhangulag: még hideg sem igen!
Valami fölségesen esett a jó székely-
gulyásos.

Hát még a jó alvinczi bor! — Ny-
kaltuk is amugy Isten igazában s kér-
deztük tőle az egyszeri bakával: kend
az Alvinczi?

Véghetetlenül sajnálom hogy a ki-
tűnő honleány nevére nem emlékezem már,
annyi maradt fent csak emlékemben, hogy
férje akkor a Szébenben elzárt magyar
foglyok között volt s a szébeni comite
által fogatott el 1848. őszén.

Öszintén bevallom hogy a mohón
vett s bő vacsora után, részint a szép házi
lányok nyájas szavaitól annyira jó kedvre
lettünk hangolva, hogy azonnal dalra
nyujtottunk; közbe közbe poharat emelt
hol egyik hol másik, szives házi nőinkre,
az istenített Bemre, Kosuthra, a hazára sat.

A lelkesedés csak úgy éjteltájban
kezdett csillapulni, a midőn a kifáradt
test is kezdte követelni a maga részét.

Elálmosodtunk.
A nők távozván, ki ki úgy a mint
volt, feleltözve — keresett magának egy
pár négyesög lábnyi tért, hogy a fáradt
tagokat megpihentesse, — asztalon, asztal
alatt, a hol lehetett.

Nem igen válogathattunk azon zak-
latott idők alatt, a fekhelyben, kényelem-
ben; mint emlékemben megmaradt, az
egész erdély bánáti hadjárat alatt, — kö-
rül belől 10 hó, — nem aludtam többször
mint 9-szer, levetkőzve.

Én magam is lefeküdtem egy szeg-
letbe, köpenyemre s csakhamar mély
álomba merültem.

Hogy mennyi ideig alhattam, azt
nem tudom, de arra már jól emlékezem,
hogy borzasztó dörrrenésre ébredtem föl.

A város alatt megdördültek az ágyuk
s oly borzasztóan visszhangzottak a lövé-
sek a városban, mintha ég föld szakadtak
volna össze.

Pár másod perc múlva, lármadob
pergés, trombiták riadó hangja vegyült a
nagyserűli koncertbe.

Nosza! mi is ugráitunk felfele fek-
helyünkől, kapkodtuk magunkra köpe-
nyünket, bornyunkat s fegyvert ragadva,
indultunk sorakozni a fővezér szállása elé.

Miután a testőr szárad a csak alig
egy jó óráig tartó, de történetileg mégis
igen nevezetes szász-városi csatában tény-
leg részt nem vehetett, mivel a város Déva
felé eső részére rendelkezett a fő utvonal
védelmezése végett, — tehát csak csata
után, a menet közben közöttünk gyalogló,
feledhetetlen koszorús költőnk Petőfy ál-
tal, — ki egyik hadnagyunknak, J— M—
nak, jó ösmérese volt Pestről, a márcziusi
napokból, — értesültünk e nevezetes üt-
közben történetéről, s főkép arról, mi-
ként menté meg ősz vezérünk, csaknem
élete feláldozásával, ágyunkat, s hogy
lötték el az utanna sortizezt adó osztrak
Siskovics gyalogok jobb kezének kis újját.

Mikor a városból kiértünk, az oszt-
rák lovasság egy jó nagy zöme a Maros
partján nyomult előre, de csakhamar esze-
veszett futásban vonult vissza, midőn ágyu-
ink reájuk kartácsoltak.

Az osztrákok végre felhagyták az
üldözést; megelégedtek a csekély győze-
lemmel is, ösmerték Bemnek azon furcsa
szokását, miszerint igen sokszor éppen ak-
kor nyert győzelmet fölöttük, mikor nem
is gondolták.

Egy romokban heverő falu áthaladva,
ereszkedtünk csakhamar lefelé a Sztrigy
folyó völgybe, hol Piski falu közelében, a
pár nap múlva történeti nevezetességűvé
vált hídnál, nagy lelkesedéssel szorítottunk
kezet, a minket váró segély-sereg vitéz
harcosaival.

x Hely változtatás. Van szeren-
csém a n. é. közön-éget tisztelettel érte-
síteni, hogy kocsigyártó műhelyemet folyó
évi pünkösdtől a szent anna-utczai 2529.
számu háztól, át tettem a czepléd-utca
2603. számu házhoz a kuttal szemben
ez alkalommal bátorlodom a n. é. közön-
ség figyelmébe ajánlani magamat, és az
eddig becses pártfogását egy a helybeli
mint a vidéki n. a. é. közönségnek meg-
köszönuve maradtam, Lajosy Béla kocsi
gyártó.

Szabó József,

felelős szerkesztő s kiadótlajdonos.

